

Kaheteistkümne tähe sära

MART RAUDSAAR
*Riigikogu Toimetiste
peatoimetaja*

Mäletan, et mu Taani kolleegid sokutasid mind 2012. aasta oktoobris Brüsselis toimunud Euroopa regioonide ja linnade päevade kultuuriprogrammiga tutvuma. Kõik nähtu oli väga õpetlik. Äärmiselt huvitav oli vaadata, millise taidlusprogrammiga esines Euroopa Liidu Nõukogu eesistujamaa Küpros, enne teda eesistumisega tegelenud Taani ja pärast teda eesistujamaa olnud Iirimaa.

Vastuvõtul pakuti veini ja suupisteid ning juttu jätkus kauemaks. Mulle jäi meelde väide, et enne Küprose eesistumist üritati (jätame ka selle allika umbisikuliseks) kõik olulised asjad ära otsustada ning need, mida ei jõutud, lükata edasi Iirimaa eesistumise aega. Veel mäletati 2009. aasta alguse Tšehhi eesistumist, mis olevat olnud „traumaatiline kogemus“.

Vahepeal on ELi Nõukogu eesistujatena saanud kätt proovida nii Leedu kui ka Läti (Läti oli eesistuja jaanuarist juunini 2015 ning Leedu juulist detsembrini 2013). Need eesistumised on olnud pigem edukad ning tõenäoliselt ei ole Eesti suunal enam eelarvamust stiilis, et mida see endine Nõukogude liiduvabariik ka suudab. Meile jäetakse juhtida (ja praegune hetk ei võimaldagi oodata) väga keeruliste küsimuste ees seisev Euroopa Liit.

Sellest, mida eesistujaroll endast kujutab, kuidas see aja jooksul on muutunud ning mil moel saame end selles rollis teostada, annab hea ülevaate käesolevas numbris ilmuv Paavo Palgi kirjutis. Lisan omalt poolt, et olles eesistumise eel koolitanud meie ametnikke avaliku esinemise vallas, pole mul nende suutlikkuses suuri kahtlusi. Nad jagavad arusaama, et ajaloo jooksul on ELi eesistujast kujunenud sekretär, kes tegeleb kogu masinavärgi haldamisega ning läbirääkija, kes otsib vaidlusalustes küsimustes kompromissi kogu ühenduse huvides.

Teisalt, see ei tähenda, et Eesti ei saaks jätta Euroopasse oma positiivset jälge. Me ei saa patroneerivalt soovitada teha liikmesriikidel seda või teist, kuid saame näidata eesistumise prioriteetide kontekstis oma parimaid praktikaid, nagu saame jagada meie kogemusi IT- ja digivaldkonnas. Kuidas digida eurokoridore? Sellest kirjutavad Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadist Margus Mägi ja Valdek Laur.

Kindlasti pakub ka tagasihoidlikuks jäädes ELi Nõukogu eesistumine Eestile hulgaliselt võimalusi võita sõpru ja mõjutada olulisi inimesi. Me saame neile näidata kohalikke vaatamisväärsusi, millest üks on kahtlemata ajalooline ekspressionistlik parlamendisaal. Parlamendi spiiker Eiki Nestor mõtiskleb käesolevas Riigikogu Toimetiste numbris, mida saab ja mida võiks teha Riigikogu kui parlament eesistumise perioodi vältel.

See küsimus pakkus ainet aruteluks ka parlamendisaadikutele, kes osalesid

Riigikogu Toimetiste vestlusringis. Nagu tavaks, osales vestlusringis iga fraktsiooni esindaja. Mulle tundub, et tulemus on ehteestlaslik. See tähendab palju erinevaid arvamusi, kuid suutlikkust võtmeküsimustes kokku leppida. Eesti saamine ELi Nõukogu eesistujaks ei tähenda seda, et Eesti peaks oma seisukohtadest loobuma või vahetama mingites küsimustes kriitilise vaatevinkli läbinisti neutraalse vaatevinkli vastu; teisalt tunnistasid kõik vestlusringis osalenud poliitikud tavapärasest suurema kodurahu pakkumist valitsusele vastutusrikka eesistumise õnnelikuks läbiviimiseks.

Huvitav, mida ütleks Jaan Poska, nähes ettevalmistusi Eesti eesistumiseks? Mulle tundub, et ta oleks rahul, et meie riikluse seemnest vaatamata vahepealsele ikaldusele ikkagi midagi arvestatavat kasvanud on. Et see seeme sai külvatud, polnud sada aastat tagasi sugugi iseenesestmõistetav. Sarnases, kuid veelgi hapramas olukorras olid siis meie lõunanaabrid lätlased, kes peagi samuti oma riikluse sajandat sünniaastapäeva tähistavad. Nendesse aegadesse aitavad tagasi vaadata Läti kirjamehe ja parlamendiliikme Kārlis Skalbe päevikuread, mis ilmuvad esmakordselt Hannes Korjuse tõlkes eesti keeles käesolevas Riigikogu Toimetiste numbris. Kuna tegemist ei ole meie enda otsese minevikuga, aitab see tekst lisaks ajalisele distantsile hinnata objektiivsemalt meie praeguseid valikuid, mis on meil taas sarnased.

Kuid lisaks Eesti eesistumise katus-teemale on Riigikogu Toimetiste värskes numbris kirjutisi ka muudel teemadel. Sellel korral leiab põnevat lugemist politoloogiahuviline. Esmalt nimetan Tõnis Saartsi artiklit, milles ta võtab lühidalt kokku oma doktoritöö. „Sotsioloogiline käsitlus ja erakonnakonkurentsi kujundavad tuumkonfliktid Eestis ja mujal Euroopas” on väga tähelepanuväärne ning ülevaatlilik lugemine.

Teine ülevaatlilik lugemine on Katrin Uba analüüs protestiliikumistest Rootsi Kuningriigi näitel, millele on lühemas lisaloos andnud hea Eesti konteksti Rein Ruutsoo. Aga see pole veel kõik, Alar Kilp kirjutab noorte kompetentsusest valimistel ning Viljar Veebel Venemaa uus-imperiaalsetest muustritest suhetes naaberriikidega.

Juhiksini eraldi Riigikogu liikmete tähelepanu ühele artiklile, mis võib muidu „varias” tähelepanuta jääda. Tegemist on Meelis Kitsingu ja Tea Danilovi kirjutisega, kus nad räägivad lähemalt äsja loodud Arenguseire Keskuse olemusest ja plaanidest. Selle numbriga vestlusringis tõstatasid fraktsioonide esindajad probleemi, et neil oleks vaja (eriti võrdluses valitsusega) rohkem abilisi ning iseäranis rohkem süvaekspertide abi. Arenguseire Keskuse loomise mõtte seisnebki Riigikogu liikmete varustamises ekspertinformatsiooniga, mis aitab paremini näha poliitilisi valikuvõimalusi. Kinnitan, et Riigikogu Toimetised hakkab tulevikus kindlasti avaldama Arenguseire Keskuse uuringuid, nagu meil on kujunenud väga hea koostöö Riigikontrolli, Praxise ning Eesti Teaduste Akadeemiaga, samuti ülikoolidega.

Praxise uus kaastöö käesolevas numbris vaatleb Eesti tervisepoliitika tulemuslikkust viimasel kümnendil. Rõõm on ka avaldada Tartu Ülikooli rektori Volli Kalmu teadusteemalist kaastööd, mis mõnes mõttes juhatab sisse järgmisesse numbrisse kavandatud teadusartiklid. Riigikontrollilt on aga Airi Mikli ülevaade kohalike omavalitsuste andmekogudest, mida ühinevates omavalitsustes ühendada – nagu ilmneb – polegi väga lihtne.

Aga teisalt – kui miski näib väga lihtne, siis tasub muutuda ettevaatlikuks. Kindlasti on edu pant hea ettevalmistus ning nii eesistumise kui ka edasise poliitilise tegevuse puhul oleme toimetusega üritanud anda Riigikogu liikmetele omapoolse tagasihoidliku panuse. Head lugemist!